

Reet Kangro,
Võru Järve kooli
direktor

Kutseõppe võimaluse loomine erivajadustega noortele

Soomlaste kaasamine eriõppe võimaluste väljakujundamisel Võrumaal on andnud kiire ja väga hea tulemuse.

Kõik sai alguse kolmepoolse koostöölepingu allakirjutamisest Võru Järve Kooli, Alavuse Eriametikooli ja Vana-Antsla Kutsekeskkooli vahel 1999.aasta lõpul. Lepingul oli kindel eesmärk, planeeritud tegevused ning soovitud tulemus.

Koostööleping sündis vajadusest. Järve Kooli õpilased olid kasvanud suureks ning hakkasid lõpetama kooli. Oli selge, et enam tagasi koju jääda ei saa. Esimene lend noori vajas järgmist võimalust – kutseõpet ja ettevalmistust eluks toimetulekuks.

Paralleelselt alustasime enesetäiendamise ja õp-
pmaterjalide koostamisega ning noorte kutseõppeks ettevalmistamise ja vanemate teavitamisega.

Võru Järve Kooli sõpruskooli Alavuse Eriametikooli direktor Kari Aholainen tutvustas põhjalikult Soomes hästi toimivat kutseõpet erivajadustega noortele. Toimusid mitmed õppereisid koolijuhtidele, pedagoogidele, sotsiaaltöötajatele, psühhiaatrile, kohaliku omavalit-
suse nõunikele hariduse ja sotsiaalalal.

2001.aastal rahastas Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Taanis Järve Kooli projekti „Eluks toimetulek“. Sihtgrupiks olid erivajadustega noored Võrumaal, nende pered ja kutseõpetajad Vana-Antslast. Kaasfi-
nantseerijaks Alavuse Eriametikool Soomest. Projekti käigus tõlgiti soomekeelseid „Heakorraõpetuse“ ja „Iseseisvaks kasvamise“ töölehti, mis koguti mappidesse. Seda materjali kasutati ja kasutatakse tänaseni Järve Kooli eluõpetuse tundides ning Vana-Antsla Kutsekeskkooli toimetulekukursuse programmis. Tähtsaks pidasime õpilase jaoks seda, et see, mida õpiti Järve Koolis, jätkuks õpetusena Vana-Antslas. Toimetuleku-
õpilasele ongi ju oluline sama rütm, õpetamise meetodid.

Kevadel 2002.aastal kui Järve Kooli lõpetas esimene

lend, oli lõpuaktusel noori tervitamas oma uus õpetaja vana-Antsla Kutsekeskkoolist. Erivajadusega noored ja nende vanemad tundsid end kindlalt. Noortel on olemas koht, kus oma kooliteed jätkata.

Aasta tagasi alustas teine kutserühm toimetulekukursusega. See näitab, et süsteem on tööle läinud ja õpida soovijaid jätkub.

Ei ole liialdatud kui ütleme, et Alavuse Eriametikooli toetus võrgustiku väljaehitamisel on olnud suur. Aasta tagasi tunnustas Võru linn Alavuse Eriametikooli direktori Kari Aholaineni tööd ja otsustas anda tehtud töö eest Võru linna teenetemärgi. See on märkimisväärne ühe omavalituse poolt. See tähendab, et peetakse oluliseks erivajadustega laste/noorte ning nende perede toetamist.

Heameel on, et ka Haridus- ja teadusministeerium toetas kutserühma loomist erivajadusega noortele. Kõik on läinud hästi, kuid ega probleemidestki mõõda ei pääse. Ikka rahastamine.

Toimetulekuõppel, olgu see põhikoolis või kutsekoolis, on klassi/kursuse täituvus 3 korda väiksem tavaklassidest. Samas toimetulekukoolidele arvestatakse kõrgem koefitsient, kuid mitte enam kutsekoolis. Ettepanekuna on vastavasisuline kiri koos koefitsiendi arvestustega ministreeriumisse saadetud. Raha küll eraldati eelmisel aastal natuke rohkem, kuid mitte koefitsiendi võrra.

Peame arvestama, et kutsekoolis, kuhu noored jäävad nädalaks elama, peab olema tagatud pidev järe-

levalve. Tuleb mõista, et olgu toimetulekuõpetus koolis või kutsekoolis nii hea kui tahes, jääb erivajadusega noor inimene alati vajama tuge.

Kutseõpetaja Vally Kooritsa kommentaar:

„Koolituse eesmärk on luua vaimse alaarenguga täiskasvanud ja noorukile, õppurile tingimused areneda oma igapäevaste toimingutega iseseisvalt toimetulevaks ja õpperühmas kaaslastega adekvaatselt suhtlevateks isiksusteks.

1. õppeaasta on toimetuleku kursus, mille jooksul õpilane saab praktilisi teadmisi kasutamiseks tuttavates olukordades ja õpivad iseenda eest hoolitsema.
2. õppeaasta on väljaõppe põhikursus, mille tulemuslik läbimine annab erialatöö (puhastusteenindaja abi) baasoskused.
3. õppeaasta jooksul on võimalik arendada baasoskusi iseseisvama toimetuleku suunas puhastus- ja korrastustöödel maja (elamu) ja selle ümbruse piires.

Õppeainetest on kõige suurem rõhk pandud puhastustööde ja toitlustamise tundidele. Lisaks õpitakse veel hooldustöid, töökaitset, käsitööd, aiandust, eesti keelt, matemaatikat, tervishoidu, perekonnaõpetust, kodanikuõpetust, inimeseõpetust, arvutiõpetust, keemiat, bioloogiat ja kehalist kasvatust.

Õpilastel on 24 tunnine valve. Tavaliselt on päevas 8 tundi. Kui õpetajad lõpetavad umbes kella 15.30 ajal

siis tulevad tööle kasvatajad. Õpetajad kui ka kasvatajad on käinud väljaõppel Soomes asuvas Alavuse Eriametikoolis. Süüa saab kooli juures asuvast sööklast. Kes on võimeline ostab süüa ise kes ei, siis aitavad õpetajad ja kasvatajad rahadega arveldada.

Õpilastel on 24-tunnine valve. Tavaliselt on päevas 8 tundi. Kui õpetajad lõpetavad umbes kella 15.30 ajal siis tulevad tööle kasvatajad. Õpetajad kui ka kasvatajad on käinud väljaõppel Soomes asuvas Alavuse Eriametikoolis. Süüa saab kooli juures asuvast sööklast. Kes on võimeline ostab süüa ise, kes ei, siis aitavad õpetajad ja kasvatajad rahadega arveldada.

Õpilased on tublid, heasüdamlikud ja alati abivalmid. Õppetöösse suhtuvad kohusetundlikult ja nad võtavad aktiivselt osa ka koolisisestest üritustest. Kolme aasta jooksul käidi ka kolmel korral Soomes Alavuse Eriametikoolis kogemusi saamas. Seal said õpilased olla koos õpetajatega

iga kord nädal aega. Veedeti aega erinevates tundides - näiteks savitöös, käsitöös, toidu valmistamises ja metallitöös. Kogu õppetöö on sujunud hästi.

Peale Vana-Antsla Kutsekeskkooli lõpetamist soovivad kaks õpilast minna edasi õppima, üks õpilane läheb elama Põlvamaal asuvasse Maarja Külla, kus juba üks sama kursuse tüdruk on elama asunud. Kahjuks ülejäänud käivad võimaluste piirides edasi Võru Päevakeskuses."

Kokkuvõtteks võib pidada tulemust edukaks, kuid elu sunnib tegema järgmisi samme toetatud töö ja elamise suunas. Samas teame, mis luuakse vajadusest, jääb tulevikus kindlamalt eksisteerima. Kogemused, soov ja tahe on olemas ning hea koostöö Võru Päevakeskuse Ühingu-ga. Tuleb minna lõpuni toetava võrgustiku kujundamisega erivajadustega inimestele Võrumaal.